

hunne halfslachtigheid te doen uitkomen, hun geestesaan doordenken en consequentie.

Waarom zou de Overheid wel Universiteiten en Hoogescholen mogen onderhouden, waaraan ook de Doctorale studien beoefend, en gelegenheid tot promoveeren tot doctor in eenige wetenschap gegeven wordt, maar de kerken niet? Waarom zou een Vereniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag wel een Universiteit mogen onderhouden waar eveneens die doctorale studien beoefend, en de graad van doctor in eenige wetenschap, ook der Theologie, verleend wordt, maar de kerken niet een Hoogeschool voor de Theologie?

Het is toch de overheid niet die wetenschap doceert en die graden verleent en promoveert tot doctor, maar de hoogleraren en de Senaten, de Colleges van Hoogleraren met elkander. En het is niet genoemde Vereniging die wetenschappelijke colleges geeft en graden verleent en promoveert tot doctor, maar eveneens haar Hoogleraren en de Senaat, de colleges van Hoogleraren te samen?

Waarom zou dat alles anders zijn, wanneer de kerken een Hoogeschool voor de Theologie onderhouden en de Hoogleraren daar wetenschappelijk onderwijs geven, en het College van Hoogleraren wetenschappelijke examens afneemt en wetenschappelijke graden verleent voor Candidaat en voor Doctor in de Theologie?

Daar zijn het evenmin de kerken die dat alles doen: wetenschappelijk onderwijs geven, wetenschappelijk examineren, wetenschappelijke graden verleenen, als de zoo even genoemde Vereniging, of de Overheid dat doen.

Het denken is hier bij velen lang troebel geweest, en is dat wellicht nog, omdat het zich niet liet of laat beheerschen door de logica der zaken, maar door sympathieën of antipathieën.

Wij nemen deze dingen niet luchtig. Zij leggen zware verantwoordelijkheid op, op Hoogleraren, op Studenten, op Curatoren. Maar nu de weg klaar zoo ligt, nu in 's Heeren mogendheid den arbeid ook aangevat en voortgezet, om dien in Zijne gunst en kracht ook te voltooien. Nehemia stond voor een groot werk, daar waren ook gevaren aan verbonden. Hij stuitte bovendien op tegenstand en spot. Maar hij deed het niet voor zijn persoon en genoegen. Hij deed het voor de zaak en de stad Gods. Hij deed het, omdat het zijne roeping was. En daarom kon hij ten antwoord geven: God van den hemel. Die zal het ons doen gelukken, en wij Zijne knechten zullen ons opmaken en bouwen, Nehemia 3:20.

Zoo zij het in dezen ook met ons en deze Hoogeschool.

Tot aan de Kerstvacantie werden sedert de voortzetting onzer werkzaamheid aan deze onze Hoogeschool 87 Studenten gerecenseerd of nieuw ingeschreven. Van dezen legden 5 met goed gevolg Propaedeutisch examens af, terwijl één dit reeds elders gedaan had, en 8 mochten slagen bij hun candidaats-examen. Voorts behooren tot deze 87 Studenten een zevental Candidaten en Predikanten, die hunne studien aan deze Hoogeschool wenschen voortzetten. Een paar Studenten werden door ernstige en één van hen ook door langdurige ongesteldheid aangetast, maar mochten door 's Heeren gunst weer herstellen. Enkele anderen werden met kortere of lichtere krankheid bezocht, doch ontvingen ook hunne gezondheid weer terug.

De President-Curator en de zijnen werden zwaar getroffen door het droeve verlies bij een tragisch ongeval van hun zoon en broeder, een Gymnasiast. Sterke en trooste de Heere hen in hunne smart.

Zoo is er droefheid en vreugde bij het terugzien op dezen jongst verlopen tijd. Maar God heeft ons niet gedaan naar wij in onszelfen waardig zijn. Hij heeft ons niet bevestigd, doch Zijne genade en kracht ons in en onder alles willen schenken en doen ervaren. Zijnen naam zij daarvoor dank en lof.

Voordat ik nu tot mijn laatste daad als rector kom, zeg ik eerst vriendelijk dank aan Prof. Schilder, den Lector Mulder, en den Pedel, voor de hulp mij steeds welwillend in mijn rectoraat geboden. En namens onze Hoogeschool hartelijk dank aan den Raad van de Gereformeerde kerk alhier voor het gedurig zonder aanzien en bereidwillig beschikbaar stellen van dit kerkgebouw voor onze samenkomsten.

En nu dan, Prof. Dr. Klaas Schilder, draag ik naar de beschikking van Heeren Curatoren aan U de rectorale waardigheid van deze Hoogeschool over.

Ik kan het nu niet doen onder de symbolische handeling van het omhangen van één ambtsketen. Dat is ook niet noodig. Den vorigen keer zat Gij gevangen, en moest ik den ambtsketen naast me neerleggen op den kathedraal, en was er eerst een volgende avond gelegenheid, dien U om te hangen. Want juist op dien avond van de rectoraatsoverdracht aan U, werd Gij losgelaten, zij het onder verbod van publiek te schrijven en met dreiging van het concentratiekamp.

De toestanden en omstandigheden zijn nu anders en beter dan toen, ook voor U.

Ik behoeft Uw lof en Uwe geschiktheid voor het

rectoraat niet uittebazuinen. Daarvoor zijt Gij te zeer wel bij allen bekend, ook naar Uw werk en betekenissen.

Maar mijn wensch en bede is, dat de Heere U beware en sterke voor de tot Uwen velen en zoo belangrijken arbeid, en tot de vervulling van de rectoraatswerkzaamheden aan deze Hoogeschool in dit Uw rectoraatsjaar, en dat Hij deze onze School rijkelijk zegene en doe groeien en bloeien tot welzijn Zijner kerken, en tot den dienst en de eere Zijns naams.

Kampen, 29 Jan. 1946.

S. GREIJNDANUS.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

INDIË IN DE BRANDING.

Er heeft in Indië sedert het begin van den oorlog een ingrijpende verandering plaats gehad. Dat blijkt uit particuliere brieven en dagbladberichten, uit mededeelingen van de regering zoowel als uit het optreden van aanhangers der „Republiek Indonesia“.

Indonesië.

Daar is allereerst de naam, waarmee het door zeer velen wordt aangeduid. Marx heeft er op gewezen, dat Indië thans ook in antirevolutionaire bladen reeds Indonesië wordt genoemd. En de minister-president heeft het woord eenige malen gebruikt, o.a. in de vergadering van de Vereenigde Volkeren.

Nu maakt het wel verschil, wie er spreekt van „Indonesië“ en „Indonesiërs“, zooals het ook verschil maakt in welke betekenis die woorden gebruikt worden. In wetenschappelijken zin werden die woorden reeds voor meer dan zestig jaar gebezigd. Indonesië beteekent ongeveer hetzelfde als Insulinde n.l. de Indische eilanden. Een deel van de bewoners van dat gebied en van de omliggende streken werden Indonesiërs genoemd. Een deel, want niet alle inheemsche bewoners van de Indische archipel zijn Indonesiërs. Kohlbrugge bijv. spreekt van Indonesiërs en Maleiërs en maakt onderscheid tusschen die beide.

Pas sedert de opkomst van het nationalisme heeft het woord „Indonesië“ een staatkundige betekenis gekregen. Zoo iets gebeurt wel meer. Als voorbeeld kan genoemd worden het woord Insulinde, dat van Multatuli afkomstig is, die het in poëtischen zin bezigde. Maar Colijn gebruikt het om er een staatkundig begrip mee weer te geven (Staatk. Hervormingen in Nederlandsch Indië) al zegt hij er ook bij: dat voor het oogenblik een „Volk van Insulinde“ nog niet bestaat. In de woorden „nog niet“, die Colijn in 1918 neerschreef, wordt ruimte gelaten voor de gedachte, dat zoo'n volk er in de toekomst wel zal zijn. Natuurlijk zal de vraag: wanneer die toekomst bereikt is of bereikt zal worden, verschillend beantwoord worden. Als de nationalist in Indië en hun aanhangers hier in Nederland van meening zijn, dat een „Volk van Insulinde“ reeds nu bestaat, dan is het logisch, dat zij voor de aanduiding van dat volk een passende naam kiezen. Als zij spreken over het „Indonesische volk“ is dat voor hen de consequentie van hun politieke overtuiging.¹⁾

Wie evenwel van meening is, dat de voorname mate band, die het uitgestrekte gebied van den Indischen archipel, met zijn verscheidenheid van rassen, talen, godsdiensten en levensgewoonten, samenhoudt, gevormd wordt door het Nederlandsche gezag, die spreke als eerlijk man van Nederlandsch Indië. Woorden moeten niet dienen om onze gedachten te verbergen, maar om die te openbaren. Hoogst bedenkelijk achten wij het, dat zelfs de minister-president de term Indonesië gebruikt en nog wel in de vergadering van de Vereenigde Volkeren, waar hij het woord voerde als officiële tegenwoordiger der Regering. Zeker in die omgeving moet hij termen vermijden, die voorstellingen kunnen wekken, welke niet overeenkomen met de werkelijkheid, ook niet met de werkelijkheid zooals de Regering haar ziet. De hoorders daar zullen in meerderheid heel weinig van Indië weten, zodat het woord „Indonesië“ uit den mond van minister Schermerhorn bij hen wel den indruk moet wekken alsof er een Indonesië als staatkundige eenheid bestaat en bestaan kan, ook als de band, die het samenhoudt, het Nederlandsche gezag, wegvalt.

¹⁾ Wel kan er bij anderen twijfel blijven bestaan, of de nationalist wel waarlijk overtuigd zijn van het bestaan van een „Indonesisch volk“. Dat het verlangen naar de toekomst, welke mogelijkheid Colijn opent, hen bezielt, nemen we aan. Uit het vervolg zal blijken, dat een der ministers van het „kabinet“ Shahrir in 1937 als zijn opinie heeft uitgesproken, dat vóór 1924 van een eenheidsstreven tusschen de diverse bevolkingsgroepen nog zoo goed als geen sprake was. Trouwens de oorlogsvrijdaring aan Ambonëezen, Menadoneezen, Timoreezen enz. valt moeilijk te rijmen met het geloof aan het bestaan van één Indonesisch volk.

DE STEM.

Nog was Gods lamp den tempel tot een licht, toen hij, de jongeling, zich lei ter ruste; en peinzend van de taak, die was verricht, vergleed hij ijlings naar het onbewuste.

Totdat een stem hem wakkér schrikken deed, hem roepend bij zijn naam: van God geboden; en Samuel snel in zijn lijfrok gleed om aanstonds Eli's kamer te betreden.

De oude man ontkende het verhaal:

„Ik riep U niet, stel U gerust mijn jongen“. Maar bij het schrijden door de tempelzaal was 't hem alsof er vreemde stemmen zongen.

En nauwlijks had de slaap hem overmand, of door de zware stilte van het duister klonk weer de naamroep van den overkant, verbrekend de zoo licht verbroken kluisster.

En toen ten laatste weer de roepstem klonk was alle twijfel uit zijn hart geweken.

En bevend, wyl hem alle moed ontzonk was 't antwoord: Heer, Uw knecht; wil Gij thans [spreken!]

J. L. J.

„Minister“ Dr T. S. G. Moelia.

Hoe ingrijpende de verandering is, die Indië onderging, blijkt ook uit de houding van Dr Moelia. Die heeft in 1937 een artikel geschreven in het Gedenkboek der Christelijke Staatkundige Partij in Indië. De C.S.P. was de eenige Protestantisch Christelijke partij in Indië. In haar werkten Antirevolutionairen en Christelijk Historischen samen om „de Inzetting Gods, zooals die in de H.S., de natuur en de geschiedenis geopenbaard zijn, aan het staatkundig leven in Ned. Indië ten grondslag te doen leggen“. Die partij heeft bij haar twintigjarig bestaan in 1937 een gedenkboek uitgegeven, waarin Dr Moelia een artikel geschreven heeft over de C.S.P. en de Inlandsche Christenen. Dr Moelia, die wel lid was van de Protestantisch Christelijke fractie in den Volksraad, doch niet zelf tot de C.S.P. behoorde (de groote meerderheid der partij werd trouwens gevormd door Nederlanders), bespreekt in zijn artikel de dingen zeer openhartig. Hij geeft eerst een overzicht van de ontwikkeling van het nationalisme in het algemeen en bespreekt daarna de positie van de Inheemsche Christenen. In de opkomst van het nationalisme onderscheidt hij twee fasen. In de eerste fase, die van 1917—1924 duurt, ontstaat in verschillende streken een georganiseerd lokaal patriotisme, zonder dat van samengaan is groot Indisch verband iets gemerkt wordt. Elke groep streefde naar verwezenlijking van aspiraties, die binnen de eigen groep leefden. De tweede fase begon omstreeks 1924, toen verschillende afgestudeerde academici in de diverse organisaties de leiding op zich namen en op federatie aanstuurden. Zelfs kwam al spoedig algeheele fusie op het programma, terwijl het aanvankelijk wel voorkomende exclusivisme op grond van ras of godsdienst al meer verdween.

Ten aanzien van de Inheemsche Christenen waardeert hij het, dat van de oprichting der C.S.P. steeds een paar Inheemschen lid zijn geweest van het hoofdbestuur. Ook in andere opzichten prijst hij de houding en de politiek van dat hoofdbestuur. Voor de leden der C.S.P. heeft hij zoowel critiek als waardeering. Eenerzijds maakt hij met dankbaarheid gewag van predikanten en anderen, die hebben meegewerkt om de Inheemsche Christenen politiek te organiseren op beginselbasis en hij prijst met name de liberale opvatting, die Dr Flach en Dr Van Andel tegenover het nationalisme der Christenen toonden. Anderzijds betreurt hij, dat nog zooveel leden der partij, ook vele zendingen, afwijzend stonden tegenover het opkomend nationalisme.

Over de Indische Regering geeft Dr M. zijn oordeel in deze woorden: „De Regeringspolitiek — de ethische politiek van die dagen (bedoeld is 1917) — die de teekenen des tijds volkomen begreep, heeft de doorwerking van den nieuwen geest niet alleen met sympathie gadeslagen, maar ook doelbewust bevorderd door de uitbreiding van het onderwijs, om tegemoet te komen aan den niet meer te keeren drang naar ontwikkeling bij de hogere lagen der Inheemsche samenleving“.

Het artikel eindigt met dezen zin: „Wie gelooft in de eeuwige kracht van het Evangelie als fundament, niet alleen van het persoonlijk leven, maar ook van Staat en Maatschappij, rust niet voortdurend onze mede-Christenen zich in hun denken, strevingen en daden, ook op politiek terrein zullen laten leiden door Hem, die de Weg, de Waarheid en het Leven is.“

Resumeerende kunnen we constateeren, dat in het artikel naast critiek in details groote waardeering wordt uitgesproken zoowel voor het regeeringsbeleid als voor de houding van het hoofdbestuur der

C.S.P., sprak, keren, standig

Dr M. schetst, „kabin- is mij, stelling, meer g, spectie, moge a, meen, gevolge, hebbende, volgen, bladen, om ma, sche C, Slamet,

Dr M. geweld, verant, van hij, verzet, ijke ge, zij oora, staken, Austr, belet, h-

Het - Dr Moel, te verl, neerd o, wel ge, „nog z, functie, vjand, diens o, dan is, wel hee

De - beuren, die nar, ons te, heet, o, in alle, narese, huidige, ben vo, bevo, niet op, rust er, breken, geefs t, zorgen,

Wan, Zuiden, gezete, dan zo, geweet, behoef, Van re, lang v, genoe, moest, nalisie, schuw, vraag, dische, troep, thous, maande, wacht, die zie, aanvra, nant ge, zou ne, per ge, kenen, mede, eele af,

De b, onjuist, leert, niet m, Nederl, niets c, schrom, ing en, laat of, offeren, de gro, treden, meesta, om me, overhel,

Hoog, pitulati, penma, rust te, schikte, in het